
Jubilejska godina i oprost

Kalendar Svete godine, počevši od simboličnog otvaranja Svetih vrata, bilježi mnoštvo događanja. Na rasporedu su brojna liturgijska slavlja, hodočašća, znanstveni skupovi, ekumenski i međureligijski molitveni susreti. Znakovita Papina putovanja na izvore kršćanske vjere (Sinaj, Sveta zemlja) upotpunjuju ovu sliku proslave Velikoga jubileja. Jedan od čina u okviru jubileja, najavljen kao "Molitva za oprostenje", pokazao se jedinstvenim događajem u Katoličkoj crkvi. Na prvu korizmu nedjelju papa Ivan Pavao II. zatražio je za vrijeme pokorničkog bogoslužja u ime Crkve pred očima cijelog svijeta i pred Bogom oprostenje za grijeha koje su pripadnici Crkve počinili u gotovo dvije tisuće godina postojanja kršćanstva. Dakako, tijekom 20 stoljeća djelovanja uz divna svjedočanstva vjere skupilo se i mnogo grješnog tereta, što je Papa tek sažeto mogao izreći spominjući šest vrsta propusta i pogrešaka. To su grijesi koje su kršćani počinili u "služenju istini" (vjerski ratovi, križarski ratovi, nasilna nesnošljivost prema onima koji drukčije misle, prisile Inkvizicije); krivnja zbog gubitka kršćanskoga jedinstva (crkveni raskoli, nesloge i podjele); neprijateljstva koja su katkada zauzimali spram pripadnika izraelskog naroda; grijesi protiv ljubavi, mira, ljudskih prava, poštivanja kultura i vjera; krivnja u odnosu na dostojanstvo žene i jedinstva ljudskog roda te napokon prijestupi protiv temeljnih prava ljudske osobe. K tome je Petrov nasljednik ispovijedio odgovornost kršćana za brojna današnja zla, nabrajajući izričito: bezboštvo, vjersku ravnodušnost, etički relativizam, kršenje prava na život, nezainteresiranost za siromaštvo mnogih zemalja. Papa je zapravo u propovijedi i u molitvi vjernika ukratko sažeo glavne misli iz opširnog dokumenta Međunarodne teološke komisije pod naslovom: "Spomen i pomirenje: Crkva i grijesi prošlosti", koji je na Pepelnicu u Vatikanu službeno bio predstavljen. U njemu je teološki razrađen ovaj čin molitve za oprostenje i osvijetljen njegov dublji smisao .

Papino jedinstveno priznanje grijeha Katoličke crkve zbog nevjernosti Evanđelju zabilježila su sva svjetska glasila s velikom pozornošću. *Mea culpa* najvećega kršćanskog vjerskog autoriteta naišao je i kod nekršćana na odobravanje i respekt. Mnogi su ga

nazvali važnim i hrabrim korakom, pače povijesnim činom priznanja odgovornosti za propuste i zablude kršćana u dosadašnjoj povijesti. Drugi su u njemu vidjeli proročku gestu napuštanja vlastite samodostatnosti i znak poniznosti u ophođenju sa slabostima unutar vlastite zajednice pa ga čak smatraju "najvećim događajem jubilejske godine" (kardinal R. Etchegaray), a novinar *Vjesnika* I. Bešker zaključuje da je Papa pretvorio "kajanje u trijumf".

Često se u kontekstu dosadašnjih Papinih poziva na čišćenje pamćenja na pragu u novo tisućljeće (TMA, br. 33) raspravljalo o smislu ovoga priznanja krivnje. Dolazi li ono zaista od srca i nije li možda svojevrstni alibi za istinsku pokoru i konkretno obraćenje? Neće li ovo kritičko samopriznanje Crkve još više oslabiti njezin položaj u današnjemu društvu, pilaju se drugi. Čuje se i prigovor kako se Crkvi danas gledajući iz povijesne distance puno lakše kajati za prošla zla i zablude nego priznati svoje sadašnje promašaje i pogreške.

Mora se reći da se mnogi katolički vjernici ne snalaze pred ovim Papinim činom i da su njime pomalo zatečeni. Nije li temeljna istina kršćanske vjere da je Crkva u svome životu trajno i nerazorivo sveta, a u svome naučavanju nezabludiva? Kako s tim pomiriti govor o njezinim grijesima i zabludama iz usta samoga Pape? Naglašavanjem samo jedne strane crkvenoga bića: neopozive vezanosti Krista uz svoju zajednicu i jamstva da on neće dopustiti da Crkva išta iskrivi ili izgubi od Božje riječi ili iskvari sredstva spasenja, često je bila zaboravljena ili zamagljena ona ljudska, grešna strana crkvene zajednice, nesavršeni postupci, ljudske uvjetovanosti i nevjera, ograničenosti i raznoliki propusti članova Crkve. Za njih se jednostavno nije htjelo znati ili ih se na razne načine pokušavalo više-manje neuspješno opravdati.

Veličina Ivana Pavla II. upravo je u tome što on, ne dovodeći nimalo u sumnju svetost Crkve, jasno upire prstom u njezine slabosti i pogreške. Na taj način posvješćuje nam i onaj drugi dio teološke sintagme, što je već II. vatikanski sabor istakao, da je Crkva ne samo sveta nego istodobno trajno potrebna čišćenja i obnove. Da je ona toga svjesna i da uvijek iznova u sebi pronalazi snage za vlastitu obnovu u duhu Evanđelja, znak je duhovne vjerodostojnosti i kompetencije kršćanske vjere.

Hoćemo li učiniti isto što i Papa: prepoznati i pokajati se za zla crkvene prošlosti bez osude ili optužbe naših prethodnika; s jučerašnjim grijesima naše Crkve prepoznati i svoje vlastite današnje nevjernosti i nedosljednosti? Nakana ovoga čina na početku korizme u godini Velikog jubileja nije u potiskivanju ili jednostavnom zaboravljanju krivnje, nego u kritičkom suočavanju s vlastitom

prošlošću crkvene zajednice i čišćenju njezina sjećanja od srdžbe i osvete. Prepoznati zastranjenja iz prošlosti služi buđenju vjerničke svijesti za današnje aktualne kušnje i izazove pred kojima se Crkve nalazi. Očišćeno i pomireno sjećanje otvara put vlastitu obraćenju i može nas sačuvati da ne ponavljamo stare pogreške nego da budemo budni i osjetljivi za znakove ovoga vremena i da novim poletom odgovorno sudjelujemo u poslanju Crkve na pragu u novo tisućljeće.

Nediljko A. Ančić